

A 1781/hållbart

Tekijä Keskiryhmä
Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Jäsen ehdotus ilmastoälykkäästä rakentamisesta Pohjoismaissa

Ehdotus

Keskiryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se toteuttaa Pohjoismaiden rakennus- ja purkujätteen paremman kartoituksen ja seurannan.

että se kehittää kannustimia, joiden avulla palkitaan resurssitehokasta rakentamista, edistetään puun kestävää käyttöä rakennusmateriaalina ja kannustetaan rakennusteollisuuden parempaan hiilidioksidipäästöjen itsesääntelyyn.

että se syventää pohjoismaista yhteistyötä kestävässä suunnittelussa ja rakentamisessa edistääkseen nollaenergiarakentamista ja parhaita käytäntöjä alan resurssitehokkuuden lisäämiseksi.

Taustaa

Elinkaariajattelu luo perustan kestävälle tulevaisuudelle ja hyvinvoinnille Pohjoismaissa. Keskiryhmän mielestä on korkea aika miettiä, miten rakennamme – ei ainoastaan nykyistä tarvetta ajatellen, vaan ottaen huomioon nykyistä pidempi elinkaari. Rakennustemme käyttötarkoitusta on voitava muuttaa tarvittaessa. Rakentamisessa on kierrätettävä materiaaleja ja vähennettävä päästöjä.

Rakennus- ja purkujäte on yksi Pohjoismaiden suurimmista jätevirroista. EU:ssa jätelajin arvioidaan muodostavan 25–30 % kokonaisjättemäärästä. Rakennus- ja purkujätteen tilastointi, sen luokittelu ja jäteviennin valvonta on epä johdonmukaista, puutteellista ja vaihtelee maittain, minkä todetaan olevan ongelma sekä EU-komission jo vuodelta 2011 olevassa raportissa että Pohjoismaiden ministerineuvoston raportissa *Shipments of green-listed waste: a Nordic survey* vuodelta 2017. EU on listannut rakennus- ja purkujätteen (CDW) ”prioriteettivirraksi”, eli jätelajiksi, jota priorisoidaan sen suuren kierrätyspotentiaalinsa sekä kustannus- ja päästösäästöjen vuoksi. Kierrätetyn materiaalin markkinat ovat olemassa ja teknisesti sen hyödyntäminen on edullista. EU:n tavoitteena on kierrättää vähintään 70 % CDW:stä (paino) vuonna 2020, mutta tällä hetkellä kierrätysaste vaihtelee jäsenmaiden välillä kymmenestä 90 prosenttiin.

Kestävyyssajattelu ja -suunnittelu ovat nykypäivän rakennussuunnittelun kulmakiviä: alan koulutuksen on tuettava resurssitehokkuutta ja kierrätystä, mutta lisäksi on otettava huomioon rakennuksen koko elinkaari. EU-komissio on muistuttanut keinoista resurssitehokkaiden rakennustapojen kysynnän ja käytön vilkastuttamiseksi käyttämällä elinkaarikustannuslaskentaa ja siihen sopivia rahoitussäännöksiä. EU-komissio on myös ilmaissut toiveen sellaisten kannustimien kehittämisestä, joiden avulla palkittaisiin resurssitehokas rakentaminen ja edistettäisiin puun kestävää käyttöä rakennusmateriaalina.

Elinkeinoelämästä löytyy esimerkkejä elinkaariajattelusta, jossa on otettu huomioon niin tuotanto, käyttö, ylläpito, energiankulutus kuin kierrätyskin ja jonka avulla päästöt ja kustannukset alenevat ajan myötä. Ruotsin sementtiteollisuuden tavoitteena on hiilidioksidipäästöjen nollaaminen vuoteen 2030 mennessä. Sementinvalmistuksen päästöt syntyvät kalkkikiven kuumentamisesta, josta vapautuu hiilidioksidia. Sementtiteollisuus tekee aktiivisesti työtä saavuttaakseen ilmastotavoitteensa muun muassa toteuttamalla energiatehokkuustoimia, lisäämällä biopolttoaineiden käyttöä ja kehittämällä hiilidioksidin talteenottotekniikkaa.

Kuitenkin ennen kaikkea lisäämällä kestävästi tuotetun puun käyttöä rakennusmateriaalina teemme rakentamisesta ajan myötä ympäristöystävällisempää. Tämä tarkoittaa epäsuorasti sitä, että vaihdamme esimerkiksi teräksen ja betonin materiaaliin, jonka valmistus synnyttää vähemmän päästöjä. Puurakentaminen on jo sinänsä resurssitehokkaampaa, sillä rakennukset painavat vähemmän ja niille riittävät kevyemmät perustukset. Jos kyseessä on kerrostalo, jonka on tarkoitus kestää 50 vuotta, rakentaminen itsessään vastaa 40 prosenttia kokonaishiilidioksidipäästöistä. Kaiken kaikkiaan materiaalintuotannolla on suurin ilmastovaikutus. Siksi materiaalivalinta on keskeinen tekijä. Kun elinkaarianalyseissa on vertailtu kahta samankokoista kerrostaloa, joista toinen on valmistettu betonista ja toinen massiivipuusta, on todettu, että puutalon päästöt ovat puolet betonitalon päästöistä. Silti vain yksi kymmenestä kerrostalosta Ruotsissa rakennettiin puurunkoisena vuonna 2016. Palomääräykset ovat pitkään olleet kerrostalojen puurakentamisen esteenä. Tukholman kuninkaallisen teknillisen korkeakoulun edustajat ovat todenneet, että myös tietämättömyys on suurelta osin syynä siihen, ettei puu ole saanut jalansijaa suurten rakenteiden rakennusmateriaalina. Määräysten ja koulutuksen uudistamisen lisäksi Pohjoismaiden on myös priorisoitava puuta rakennusmateriaalina virallisessa päätöksenteossa. Kanadan Wood First Act -asetus, jonka myötä puu on valittava julkisen rakentamisen ensisijaiseksi materiaaliksi, tuli voimaan jo vuonna 2009. Suomen ympäristöministeriön vuonna 2016 laatima puurakentamisen ohjelma, jota nyt on jatkettu vuoteen 2021, tekee puusta tärkeän osan Suomen innovaatiotyötä, jonka tarkoituksena on pienentää rakentamisen ja rakennusten lämmittämisen ilmastojalanjälkeä. Tämä on askel oikeaan suuntaan osaamisen, innovaatioiden ja etenkin tulevaisuuden rakentamisen ilmastokuormituksen vähentämiseksi.

Lisärakentamiseen ja etenkin peruskorjaamiseen tarvitsemme ilmastoälykkään yhteiskunnan. Parempi rakentaminen ja rakennusten käyttö EU:ssa leikkaisi kokonaisenergiankulutustamme 42 prosenttia, kasvihuonekaasupäästöjä noin 35 prosenttia ja parantaisi materiaalien kierrätystä yli 50 prosenttia. Lisäksi vedenkulutuksen säästöt voisivat olla jopa 30 prosenttia. EU-komission mukaan olemassa olevaa rakennuskantaa olisi korjattava kahden prosentin vuosivauhdilla.

Nuukissa 12. syyskuuta 2018

<i>Anna Kolbrun Arnadóttir (Mifl)</i>	<i>Katri Kulmuni (kesk.)</i>
<i>Anna-Maja Henriksson (r.)</i>	<i>Ketil Kjenseth (V)</i>
<i>Antti Kurvinen (kesk.)</i>	<i>Krista Mikkonen (vihr.)</i>
<i>Arto Pirttilahti (kesk.)</i>	<i>Lars Tysklind (L)</i>
<i>Axel Jonsson (ÅF)</i>	<i>Matti Vanhanen (kesk.)</i>
<i>Bertel Haarder (V)</i>	<i>Mikael Staffas (Lib)</i>
<i>Eva Biaudet (r.)</i>	<i>Peter Östman (kd.)</i>
<i>Guðmundur Ingi Kristinsson (Fif)</i>	<i>Silja Dögg Gunnarsdóttir (Frfl)</i>
<i>Hanna Halmeenpää (vihr.)</i>	<i>Staffan Danielsson (C)</i>
<i>Heidi Greni (Sp)</i>	<i>Stina Bergström (MP)</i>
<i>Jenis av Rana (Mfl.)</i>	<i>Tore Storehaug (KrF)</i>
<i>Johanna Karimäki (vihr.)</i>	<i>Willfred Nordlund (Sp)</i>